

I

(Резолюции, препоръки и становища)

РЕЗОЛЮЦИИ

СЪВЕТ

РЕЗОЛЮЦИЯ НА СЪВЕТА

от 30 ноември 2009 година

относно пътна карта за укрепване на процесуалните права на заподозрени лица или на обвиняеми в рамките на наказателното производство

(текст от значение за ЕИП)

(2009/С 295/01)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като има предвид, че:

- (1) В Европейския съюз Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) представлява общата основа за защита на правата на заподозрените лица или на обвиняемите в рамките на наказателното производство, което за целите на настоящата резолюция включва досъдебната и съдебната фаза.
- (2) Освен това Конвенцията, както се тълкува от Европейския съд по правата на човека, представлява важна основа за взаимното доверие на държавите-членки в техните наказателноправни системи и за укрепването на това доверие. В същото време Европейският съюз би могъл да предприеме допълнителни действия, за да гарантира пълното прилагане и спазване на нормите на Конвенцията и, когато е целесъобразно, да осигури системно прилагане на действащите норми и да повиши съществуващите стандарти.
- (3) Европейският съюз успешно изгради пространство на свобода на движението и пребиваването, от което гражданите се възползват, като все повече пътуват, учат и работят в държави, различни от държавата, в която пребивават. Неизбежна последица от премахването на вътрешните граници и все по-честото упражняване на правото на свобода на движението и пребиваването обаче е, че все повече лица стават субекти на наказателни производства в държава-членка, различна от държавата-членка, в която пребивават. В тези случаи процесуалните права на заподозрените лица или на обвиняемите са от особено значение с оглед гарантиране на правото на справедлив процес.
- (4) На практика, независимо че на равнище Европейски съюз се предприемат различни мерки за гарантиране на високо равнище на безопасност на гражданите, съществува еднаква необходимост да бъдат разрешени специфични проблеми, които могат да възникнат, когато дадено лице е заподозрян или обвиняем в рамките на наказателно производство.
- (5) Всичко това налага да се предприемат специфични действия относно процесуалните права, с цел да се гарантира справедливостта на наказателното производство. Подобни действия, които могат да обхващат както законодателни, така и други мерки, ще повишат доверието на гражданите, че Европейският съюз и неговите държави-членки защитават и гарантират техните права.
- (6) В заключенията на Европейския съвет от Тампере от 1999 г. се посочва, че в контекста на прилагането на принципа за взаимно признаване следва да се предприемат действия и по някои аспекти на процесуалното право, за които се смята, че са необходими общи минимални стандарти с цел улесняване на прилагането на принципа за взаимно признаване, при спазване на основните правни принципи на държавите-членки (заключение 37).
- (7) Освен това в Хагската програма от 2004 г. се посочва, че по-нататъшното осъществяване на взаимното признаване, в качеството му на крайъгълен камък на съдебното сътрудничество, предполага разработването на равностойни стандарти за процесуални права в наказателни производства, основани на проучвания на съществуващото равнище на защита в държавите-членки, при надлежно отчитане на техните правни традиции (точка III 3.3.1).

- (8) Взаимното признаване предполага, че компетентните органи на държавите-членки имат доверие в наказателноправните системи на останалите държави-членки. С цел да се повиши взаимното доверие в рамките на Европейския съюз, е важно, в допълнение към Конвенцията, да съществуват стандарти на Европейския съюз за защита на процесуалните права, които да се изпълняват и прилагат правилно в държавите-членки.
- (9) Неотдавнашните проучвания показват, че сред експертите е налице широка подкрепа за действията на Европейския съюз в областта на процесуалните права чрез законодателни и други мерки, както и че е налице необходимост от по-голямо взаимно доверие между съдебните органи на държавите-членки ⁽¹⁾. Европейският парламент споделя тези виждания ⁽²⁾. В съобщението си за Стокхолмската програма ⁽³⁾ Европейската комисия отбелязва, че укрепването на правата на защита е жизненоважно за запазване на взаимното доверие между държавите-членки и на общественото доверие в Европейския съюз.
- (10) Водените през последните няколко години дискусии за процесуалните права в рамките на Европейския съюз не доведоха до конкретни резултати. Същевременно бе постигнат сериозен напредък в съдебното и полицейското сътрудничество в областта на мерките за улесняване на наказателното преследване. Вече е време да се предприемат действия за подобряване на баланса между тези мерки и защитата на процесуалните права на лицата. Следва да се положат усилия за укрепване на процесуалните гаранции и зачитането на принципите на правовата държава при наказателните производства, независимо от това къде на територията на Европейския съюз гражданите са решили да пътуват, учат, работят или живеят.
- (11) Като се има предвид значението и сложността на тези въпроси, изглежда уместно те да се решават поетапно, като се осигурява цялостна съгласуваност. Като се разглеждат бъдещите действия във всяка област поотделно, може да бъде обърнато специално внимание на всяка индивидуална мярка, така че проблемите да бъдат идентифицирани и решавани по начин, който ще осигури добавена стойност на всяка мярка.
- (12) Предвид неизчерпателния характер на каталога от мерки, изложен в приложението към настоящата резолюция, Съветът следва също да обмисли възможността за разглеждане на въпроса за защита на процесуални права, различни от изброените в каталога.
- (13) Всички нови законодателни актове на ЕС в тази област следва да съответстват на минималните стандарти, установени в Конвенцията, съгласно тълкуването на Европейския съд по правата на човека,

ПРИЕ СЛЕДНАТА РЕЗОЛЮЦИЯ:

1. На равнище Европейски съюз следва да се предприемат действия за укрепване на правата на заподозрени лица или на обвиняеми в рамките на наказателното производство. Подобни действия могат да обхващат законодателни, както и други мерки.
2. Съветът подкрепя „Пътната карта за укрепване на процесуалните права на заподозрени лица или на обвиняеми в рамките на наказателното производство“ (наричана по-нататък „пътната карта“), съдържаща се в приложението към настоящата резолюция като основа за бъдещи действия. Включените в тази пътна карта права, които биха могли да се допълнят с други права, се разглеждат като основни процесуални права и действията по отношение на тях следва да бъдат приоритетни на настоящия етап.
3. Комисията се приканва да представи предложения по мерките, изложени в пътната карта, както и да обмисли представянето на Зелената книга, посочена в точка Е.
4. Съветът ще разгледа всички предложения, представени в контекста на пътната карта, и се ангажира да ги обсъди приоритетно.
5. Съветът ще действа в тясно сътрудничество с Европейския парламент в съответствие с приложимите правила и надлежно ще си сътрудничи със Съвета на Европа.

⁽¹⁾ Вж., *inter alia*, „Анализ на бъдещето на взаимното признаване в наказателноправната област в Европейския съюз“, доклад от 20 ноември 2008 г. от *Université Libre de Bruxelles*.

⁽²⁾ Вж. напр. „Препоръка на Европейския парламент до Съвета от 7 май 2009 г. относно разработването на пространство на наказателно правосъдие на ЕС“, 2009/2012(INI), точка 1а).

⁽³⁾ „Пространство на свобода, сигурност и правосъдие за гражданите“ COM(2009) 262/4 (точка 4.2.2).

ПРИЛОЖЕНИЕ

ПЪТНА КАРТА ЗА УКРЕПВАНЕ НА ПРОЦЕСУАЛНИТЕ ПРАВА НА ЗАПОДОЗРЕНИ ЛИЦА ИЛИ НА ОБВИНЯЕМИ В РАМКИТЕ НА НАКАЗАТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Поредността на правата, посочени в пътната карта, е примерна. Набляга се на това, че обясненията, представени по-долу, служат единствено за информация относно предложените действия и не целят предварително регламентиране на точния обхват и съдържание на съответните мерки.

Мярка А: Писмен и устен превод

Кратко описание:

Заподозряното лице или обвиняемият трябва да е в състояние да разбира случващото се и да бъде разбирано. Заподозряно лице или обвиняем, което не говори или не разбира езика, на който се води производството, се нуждае от устен преводач и от писмен превод на основните процесуални документи. Следва да се обърне особено внимание и на потребностите на заподозрените лица или обвиняемите с нарушени слухови функции.

Мярка Б: Информация за правата и повдигнатите обвинения

Кратко описание:

Лице, което е заподозрян или обвиняем за извършване на престъпление, следва да получи устно или, когато е целесъобразно, в писмен вид информация за своите основни права, напр. под формата на „декларация за правата“. Освен това такова лице следва също така да получи своевременно информация за характера и основанията на повдигнатото срещу него обвинение. Лице, срещу което е било повдигнато обвинение, следва да има право в подходящ момент да получи информацията, необходима за подготовката на защитата му, при положение че това не засяга хода на наказателното производство.

Мярка В: Правен съвет и правна помощ

Кратко описание:

Правото на заподозрените лица или на обвиняемите в рамките на наказателното производство на правен съвет (чрез правен съветник) на най-ранния подходящ етап на това производство е основно с оглед гарантиране на справедливостта на производството; правото на правна помощ следва да гарантира ефективен достъп до горепосоченото право на правен съвет.

Мярка Г: Контакти с роднини, работодатели и консулски служби

Кратко описание:

Заподозряно лице или обвиняем, който е задържан, се информира своевременно за неговото право за уведомяване на поне едно лице, напр. роднина или работодател, за задържането, при положение че това не засяга хода на наказателното производство. Освен това заподозряно лице или обвиняем, който е задържан в държава, различна от неговата, се информира за правото му компетентните консулски служби да бъдат уведомени за задържането му.

Мярка Д: Специални гаранции за заподозрени лица или за обвиняеми, които са в уязвимо положение

Кратко описание:

С оглед гарантиране на справедливостта на производството е важно да се обърне специално внимание на заподозрени лица или обвиняеми, които не могат да разбират или да следят съдържанието или значението на производството, например поради възраст, умствено или физическо състояние.

Мярка Е: Зелена книга относно предварителното задържане

Кратко описание:

Периодът, за който дадено лице може да бъде задържано, преди и по време на съдебното производство, варира значително в държавите-членки. Прекалено дългите периоди на предварително задържане се отразяват неблагоприятно на лицата, могат да засегнат съдебното сътрудничество между държавите-членки и не съответстват на ценностите, към които се придържа Европейският съюз. Подходящи мерки в този контекст следва да се разгледаат в Зелената книга.